

Sammanfattning

En lektor vid en högskola har genom avtal utsetts att vara prefekt. Uppdraget gällde tills vidare, dock längst under två år, med en ömsesidig uppsägnings-tid om två månader. Uppdraget avsåg 75 procent av heltid. Avtalet innebar bl.a. att lektorn uppbar ett visst tillägg utöver lektorslönen avseende uppgif-ten att vara prefekt. Sedan högskolan sagt upp avtalet har uppkommit fråga om lektorn innehaft en särskild anställning som prefekt och därmed blivit skild från denna anställning genom uppsägning. Arbetsdomstolen har funnit att det inte var fråga om en särskild anställning samt att anställningsskydds-lagen inte varit tillämplig på den uppsägning av avtalet som högskolan gjorde.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2008-11-19
StockholmDom nr 92/08
Mål nr B 34/07**KLAGANDE**

Staten genom Södertörns högskola, Box 2308, 103 17 STOCKHOLM
Ombud: advokaten Anders Stening; biträdd av advokaten Gustaf Dyrssen,
båda med adress Maqs Law Firm Advokatbyrå, Box 7009,
103 86 STOCKHOLM

MOTPART

G.E. i STOCKHOLM
Ombud: advokaten Kerstin Koorti, Advokatfirman Kerstin Koorti AB,
Box 17171, 104 62 STOCKHOLM

SAKEN

skadestånd

ÖVERKLAGAD DOM

Stockholms tingsrätts, avd. 3, dom den 5 mars 2007 i mål nr T 12032-04

Tingsrättens dom, se bilaga.

Staten genom Södertörns högskola har yrkat att Arbetsdomstolen, med ändring av tingsrättens dom, ska ogilla G.E:s yrkande om skadestånd samt förplikta G.E. att betala statens rättegångskostnader vid tingsrätten.

G.E. har bestritt ändringsyrkandena.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Arbetsdomstolen.

Arbetsdomstolen har hållit huvudförhandling i målet. Vid denna har på G.E:s begäran hållits förnyat förhör med henne under sanningsförsäkran. G.E. har därutöver åberopat viss skriftlig bevisning.

Parterna har till stöd för sin talan åberopat samma grunder och till utveckling av sin talan anfört i allt väsentligt detsamma som vid tingsrätten.

Domskäl

I målet är följande omständigheter klarlagda. G.E. utsågs genom ett avtal den 18 december 2003 till prefekt för institutionen *Ekonomi och samhälle* fr.o.m. den 1 januari 2004 och tills vidare, dock längst t.o.m. den 31 december 2006 med en ömsesidig uppsägningstid om två månader. Avtalet benämndes ”Avtal om uppdrag som prefekt”. I avtalet angavs att uppdraget som prefekt skulle ersättas med 5 000 kr per månad och omfatta 75 procent av heltid. G.E. har undertecknat avtalet i egenskap av ”uppdragstagare”. Till avtalet fogades en bilaga i vilken angavs prefektens ansvar, befogenheter och arbetsuppgifter. I bilagans rubrik används begreppet ”anställningsprofil”, medan det i texten talas om ”uppdraget som prefekt” och ”uppdragstid”.

G.E. har som grund för sin talan åberopat i första hand att avtalet den 18 december 2003 innebar att hon hade en särskild anställning som prefekt från vilken hon blivit skild genom uppsägning från högskolans sida. Staten har bestritt att avtalet hade den betydelsen att det var fråga om en särskild anställning och har menat att det följaktligen inte var fråga om en uppsägning i anställningsskyddslagens mening när högskolan beslöt att frånta G.E. uppgifterna som prefekt. Enligt statens mening låg prefektuppdraget inom ramen för G.E:s anställning som lektor.

Vid en jämförelse mellan de arbetsuppgifter G.E. hade som lektor och de uppgifter hon hade som prefekt kan konstateras att prefektskapet medförde administrativa sysslor av betydligt större omfattning än tidigare. Detta framgår bl.a. av bilagan till uppdragsavtalet. Som tingsrätten funnit har omfattningen av uppdraget som prefekt på 75 procent av heltid varit sådan att detta måste sägas ha varit hennes huvudsakliga uppgift vid högskolan.

G.E:s arbetsuppgifter och ansvar förändrades alltså markant när hon förordnades till prefekt. Frågan är då om detta innebar att hon fick en särskild anställning som prefekt och att hon därmed, när avtalet sades upp, kan anses ha blivit skild från en anställning genom en uppsägning som faller in under anställningsskyddslagens tillämpningsområde.

Arbetsdomstolens överväganden i den angivna frågan bör göras mot följande rättsliga bakgrund. Det förekommer att en arbetsgivare och en arbetstagare kommer överens om att den anställde under en begränsad tidsperiod ska utföra andra typer av arbetsuppgifter än dem han normalt utför. Den anställde har dock kvar sin ursprungliga anställning och återgår sedan till denna. En sådan situation var föremål för Arbetsdomstolens bedömning i domen 1997 nr 42. Det målet gällde fyra arbetstagare hos en kommun vilka hade erhållit tidsbegränsade förordnanden som rektorer respektive utvecklingsansvarig och samtidigt hade en garanterad tillsvidareanställning i annan befattning hos kommunen. I samband med att de tidsbegränsade förordnandena löpte ut uppkom frågan om dessa hade utgjort visstidsanställningar som enligt regleringen i anställningsskyddslagen skulle förklaras gälla tills vidare. Arbetsdomstolen uttalade att parterna i anställningsavtalet kan komma överens om att utforma och beteckna sitt rättsförhållande så att arbetstagaren ska ha en vilande tillsvidareanställning samtidigt som han upprätthåller en annan

anställning på begränsad tid hos arbetsgivaren. Parterna har dock även frihet att inom ramen för en och samma tillsvidareanställning komma överens om att arbetstagaren under en viss angiven tidsperiod t.ex. ska ha andra arbetsuppgifter och andra anställningsvillkor än tidigare. Om arbetsgivaren i ett sådant läge efter den avtalade tidens utgång låter arbetstagaren återgå till sina tidigare arbetsuppgifter och anställningsvillkor kan detta, menade domstolen, inte anses strida mot anställningsskyddslagen. Domstolen fann i målet att arbetstagarna under en viss angiven tid skulle ha andra arbetsuppgifter och anställningsvillkor än tidigare och att det saknade betydelse huruvida parterna hade betecknat de tidsbestämda förordnandena som särskilda anställningar eller ej. Anställningsskyddslagens regler om visstidsanställning ansågs därmed inte tillämpliga på de tidsbegränsade förordnandena.

I det föregående har konstaterats att G.E. har undertecknat ett tidsbegränsat avtal avseende uppdrag som prefekt, omfattade 75 procent av heltid. Under den resterande delen av sin arbetstid hade hon kvar sina arbetsuppgifter som lektor. Hon var i egenskap av prefekt berättigad till ett visst tillägg till lektorslönen. Sedan hon skilts från uppdraget, under iakttagande av uppsägningstid, har hon fått återgå till sina tidigare arbetsuppgifter med den tidigare gällande lönen. Arbetsdomstolen anser att det av G.E. åberopade avtalet har avsett ett tidsbegränsat uppdrag inom ramen för hennes anställning som lektor. Domstolen delar alltså statens uppfattning att uppgiften att vara prefekt inte utgjorde en särskild anställning. Med denna bedömning saknar det betydelse för tvistefrågan huruvida uppdraget att vara prefekt i allmänhet omfattas av en lektors arbetskyldighet eller ej.

Arbetsdomstolen kommer på grund av det anförda till slutsatsen att G.E:s uppdrag som prefekt i sig inte har utgjort en särskild anställning som omfattas av anställningsskyddslagen samt att lagens regler följaktligen inte är tillämpliga på den uppsägning av avtalet som högskolan gjorde.

G.E. har som grund för talan också gjort gällande att högskolans agerande har innefattat ett avtalsbrott. Det framgår emellertid uttryckligen av avtalet att detta kan sägas upp med två månaders uppsägningstid på det sätt som skett. Något brott mot avtalet har det alltså inte varit fråga om.

G.E. har slutligen gjort gällande att staten ska betala ekonomiskt skadestånd till henne för felaktig eller försumlig myndighetsutövning. Det står dock enligt Arbetsdomstolens mening klart att högskolan genom uppsägningen – vilken som framgått varit förenlig med den tidsbegränsade överenskommelsen – under alla förhållanden inte kan anses begått något fel som kan berättiga G.E. till skadestånd på grund av fel eller försummelse vid myndighetsutövning.

Det anförda innebär att staten inte har ådragit sig något skadeståndsansvar mot G.E. genom den uppsägning av överenskommelsen som gjordes. Tingsrättens dom ska därför ändras på det sättet att G.E:s talan avslås.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska G.E. förpliktas att utge ersättning för statens rättegångskostnader både vid tingsrätten och i Arbetsdomstolen.

När det gäller statens rättegångskostnader vid tingsrätten har G.E. ifrågasatt skäligheten av den yrkade timersättningen, 2 000 kr. Enligt Arbetsdomstolens bedömning framstår den yrkade ersättningen vid tingsrätten i sin helhet som skälig.

Staten har yrkat ersättning för rättegångskostnaderna i Arbetsdomstolen med 77 500 kr, avseende 31 timmars arbete. G.E. har hemställt att kostnadsräkningen sätts ned när det gäller yrkad ersättning avseende A.S:s bisittare vid huvudförhandlingen, G.D.

Av kostnadsräkningen framgår att ersättning yrkas bl.a. för arbete utfört av både A.S. och G.D. med sammanlagt elva timmar. Detta arbete avser enligt kostnadsräkningen arbete i samband med förberedelse inför huvudförhandlingen och utförandet av statens talan vid denna. Något skäl till att A.S. under målets slutskede har anlitat en bisittare har inte anförts från statens sida. Med hänsyn till att målet inte har varit särskilt omfattande anser Arbetsdomstolen att kostnaden för anlitande av bisittare inte kan anses ha varit skäligen påkallad för tillvaratagande av statens rätt. Eftersom fördelningen mellan ombudet och bisittaren inte specificerats anser Arbetsdomstolen att ersättningen i denna del bör sättas ned till hälften så att det totala ombudsarvodet motsvarar 25,5 timmars arbete.

Domslut

1. Med upphävande av tingsrättens dom i huvudsaken avslår Arbetsdomstolen G.E:s talan.
2. Med upphävande av tingsrättens dom såvitt gäller rättegångskostnaderna vid tingsrätten förpliktas Arbetsdomstolen G.E. att ersätta statens rättegångskostnader där med åttiotretusen (83 000) kr avseende ombudsarvode jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 5 mars 2007 till dess betalning sker.

3. Arbetsdomstolen förpliktar G.E. att ersätta statens rättegångskostnader i Arbetsdomstolen med sextiotretusensjuhundrafemtio (63 750) kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Michaël Koch, Marianne Jenryd, Christer Måhl, Claes Frankhammar, Håkan Torngren, Ronny Wenngren och Lars E. Rabenius.
Enhälligt.

Sekreterare: Emma Görnerup Cardell

Tingsrättens dom (ledamöter: Carin Wiklund Jörgensen, Karin Sigstam och Christ Stattin)

BAKGRUND OCH YRKANDEN

G.E. är docent i juridik och sedan juli 1997 anställd som lektor vid Södertörns högskola (Högskolan). Genom ett avtal den 18 december 2003 benämnt "Avtal som uppdrag som prefekt", domsbilaga 1, utsågs G.E. till prefekt för institutionen Ekonomi- och samhälle fr. o. m. den 1 januari 2004 och tills vidare dock längst t. o. m. den 31 december 2006 med en ömsesidig uppsägningstid om två månader. I avtalet angavs vidare: "I uppdraget som prefekt ingår ansvar, befogenheter och arbetsuppgifter enligt separat beslut RÅ 2003-10-02, bilaga. Uppdraget som prefekt ersätts med 5 000 kr per månad och omfattar 75 % av heltid." Avtalet har undertecknats av G.E. som "Uppdragstagare" och av Högskolans rektor, I.J., för Högskolan. Till avtalet fogat protokoll med bilaga fogas till domen som domsbilaga 2 och 3.

G.E. entledigades genom ett beslut av I.J. den 29 april 2004 från uppdraget som prefekt fr. o. m. den 1 maj 2004 med en uppsägningstid om två månader dvs. entledigandet trädde enligt beslutet i kraft fr. o. m. den 1 juli 2004.

G.E. har, efter entledigandet återgått till de arbetsuppgifter inom Högskolan som hon hade i tiden innan hon utsågs till prefekt.

Tvisten i målet gäller rektors beslut att entlediga G.E. från uppdraget att vara prefekt.

G.E. har yrkat i första hand att tingsrätten förpliktar Högskolan att till henne betala ekonomiskt och allmänt skadestånd för uppsägning utan saklig grund.

Det ekonomiska skadestånd som yrkas uppgår till 150 000 kr motsvarande det mistade uppdragstillägget om 5 000 kr per månad under tiden den 1 juli 2004 – den 31 december 2006. På beloppen 5 000 kr yrkas ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 i resp. kalendermånad till dess betalning sker.

Det allmänna skadestånd som yrkas uppgår till 125 000 kr fördelade sig på 15 000 kr för brott mot respektive 8, 9 och 30 §§ LAS samt 80 000 kr som kränkingsersättning. På det sammantagna beloppet yrkas ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning i målet – den 13 september 2004 – till dess betalning sker.

För den händelse tingsrätten skulle finna att hennes uppdrag att vara prefekt inte utgör en anställning som är underkastad bestämmelserna i LAS har hon i andra hand yrkat att tingsrätten förpliktar Högskolan att till henne betala ekonomiskt skadestånd enligt vad som anges ovan såsom ersättning för felaktigt alternativt försumlig myndighetsutövning eller avtalsbrott.

Till grund för sin talan har G.E. gjort gällande i första hand att beslutet att entlediga henne innebär en så ingripande förändring i hennes arbets- och

anställningsförhållanden att hon skilts från sin anställning och att detta skett utan att saklig grund därtill förelegat - samt att uppsägningen företagits utan att formföreskrifterna i 8, 9 och 30 §§ lagen om anställningsskydd (LAS) iakttagits. I andra hand, för det fall uppsägning av anställning inte anses ha ägt rum, har G.E. gjort gällande att rektors beslut att entlediga henne utgör felaktig eller försumlig myndighetsutövning som kan jämföras med en alltför ingripande omplacering enligt arbetsrättens terminologi. I tredje hand slutligen har G.E. menat att beslutet att entlediga henne utgör ett avtalsbrott.

Högskolan har bestritt G.E:s yrkanden. Som skäligt belopp i och för sig har Högskolan vitsordat ekonomiskt skadestånd om 5 000 kr per månad jämte yrkad ränta samt ränteberäkningen på det yrkade allmänna skadeståndet. Högskolan har inte vitsordat något belopp som skäligt avseende allmänt skadestånd utan har istället hävdats att ett sådant skadestånd skall jämkas till noll kr.

Till grund för sitt bestridande har Högskolan anfört. G.E. har inte innehaft någon anställning som prefekt. Hon har haft och innehar alltjämt en anställning som lektor. Uppgiften att vara prefekt omfattas av G.E:s arbetskyldighet som lektor. Prefektskapet utgör nämligen en del av de administrativa uppgifter som ingår i en lektors arbetskyldighet. Att hon utsetts till prefekt – och senare entledigats från sysslan – utgör ett utflöde av arbetsgivarens rätt att leda och fördela arbetet. Det är således inte fråga om någon uppsägning. Det vitsordas att Högskolan inte iakttagit bestämmelserna i 8, 9 eller 30 §§ LAS vid entledigandet. Dessa bestämmelser är emellertid inte tillämpliga eftersom det inte varit fråga om en uppsägning som varit underkastad regleringen i LAS. Om tingsrätten skulle finna att Högskolans åtgärd att entlediga G.E. utgör en uppsägning görs det inte gällande i målet att uppsägningen varit sakligt grundad. Det görs dock i sådant fall gällande att det allmänna skadeståndet skall jämkas till noll eftersom den förändring beslutet medfört för G.E. varit av marginell betydelse eftersom hon återgått till sina tidigare arbetsuppgifter.

Högskolan har vidare åberopat att den fråga som är före i tvisten över huvud taget inte utgör myndighetsutövning samt att Högskolan genom entledigandet inte brutit mot avtalet ingånget mellan G.E. och Högskolan.

SAKFRAMSTÄLLNINGAR

G.E.

Högskolan startade 1996. Från starten var Högskolan indelad i avdelningar som styrdes administrativt av särskilt anställda avdelningschefer. Dessa chefer var inte lärare vid Högskolan. Detta visade sig fungera mindre bra varför Högskolan under 2003 bestämde sig för att övergå till traditionellt akademiskt styre med prefekter från lärarkåren. Omorganisationen innebar att Högskolan delades in i institutioner under ledning av prefekter. Utnämningen av prefekt tillgår så att lämpliga personer nomineras. Därefter följer en omröstning bland Högskolans personal varefter rektor utser prefekt. Under nomineringstiden anslogs på Högskolans anslagstavla en handling benämnd "Anställningsprofil för prefekt vid Södertörns högskola",

domsbilaga 3. G.E. tog del av profilen innan hon accepterade att bli nominerad. Det var en stor skillnad i arbetsuppgifter och ansvar att vara prefekt och att vara lektor med i stort sett endast undervisningsuppgifter. Hon beslutade sig emellertid för att acceptera nomineringen. Sedan hon erhållit röstövertikt vid personalens omröstning utsågs hon av rektor till prefekt. G.E. var den första prefekten på den nyinrättade institutionen. Detta medförde ett särskilt stort ansvar för att bidra till organisatoriska förändringar. Sedan hon beslutat om vissa sådana förändringar och ett anonymt brev skickats till alla på institutionen entledigades hon från sin tjänst den 29 april 2004. G.E. har inte, trots ett flertal försök, från rektor erhållit någon information om vad som föranlett entledigandet. Den enda orsak som för henne är synlig är det anonyma brevet. De arbetsuppgifter som följer med prefektskapet skiljer sig så markant från de arbetsuppgifter som G.E. innehade innan utnämningen att det är fråga om en helt annan anställning än tidigare. Innan hon utsågs till prefekt innefattade G.E:s arbetsuppgifter huvudsakligen undervisning med därtill hörande administrativa uppgifter, såsom betygssättning och kursutvärdering etc. enligt högskolelagen kap. 3. Prefektskap ingår inte i lärartjänst. Som prefekt var G.E. chef och vetenskaplig och pedagogisk ledare för hela institutionen. Hon hade således i och med att hon utsågs till prefekt de uppgifter som anges i "Anställningsprofilen" och som hänvisas till i rektors beslut om utnämning dvs. ansvar för all verksamhet på institutionen inklusive ansvar för personal, studenter, ekonomi, lokaler och arbetsmiljö. Enligt anställningsprofilen till vilken hänvisas i beslutet om utnämning av G.E. innebär prefektskapet

- att leda och fördela arbetet inom givna ekonomiska ramar
- att utveckla och leda personal
- att ha budgetansvar
- att säkerställa kvaliteten genom att institutionen bedriver ett utvärderings och uppföljningsarbete
- att ansvara för studenternas arbetsmiljö, inflytande samt rättssäkerhet

Som prefekt var G.E. direkt underställd rektor. Det utökade ansvaret innebar också en högre lön, 40 000 kr per månad istället för 35 000 kr per månad. Eftersom prefekttjänsten uppgick till 75 % av heltid var en betydligt högre del av månadslönen än 5 000 kr ersättning för dessa arbetsuppgifter.

Vidkommande andra- och tredjehandsgrunden har G.E. anfört. Rektors uppsägning av G.E. har utgjort myndighetsutövning som har varit felaktig alternativt försumlig. Rektor har nämligen utan anledning sagt upp G.E. Felaktigheten består i att uppsägningen förorsakats av rektors bristande arbetsledning och ovilja att stödja sin prefekt i det känsliga läge som en pågående omorganisation innebär. Den arbetsledning som rektor har utövat genom att entlediga G.E. kan jämföras vid en allt för omfattande omplacering i och med att alla arbetsuppgifter samt lön om 5 000 kr försvann. För övrigt måste även Högskolan ha ansett att det var fråga om myndighetsutövning eftersom ett regelrätt beslut har fattats i frågan om entledigande. Högskolan har brutit avtalet trots att G.E. fullgjort sina uppgifter enligt detsamma. G.E. hade anledning att anta att Högskolan skulle fullfölja avtalet och stödja henne. Istället har Högskolan efter kort tid och utan att ange skäl brutit avtalet. Härigenom har Högskolan gjort sig skyldig till avtalsbrott.

Högskolan

Prefektuppdraget är inte en egen anställning utan en arbetsuppgift inom ramen för G.E:s anställning som lektor. Högskolan kan som arbetsgivare inom ramen för sin arbetsledningsrätt ålägga en lektor att utöva prefektskap. Detta framgår av högskoleförordningen. Av dess 4 kap. framgår att en lärares (lektors) arbetsuppgifter skall bestå av utbildning, forskning och administrativt arbete och att Högskolan skall bestämma i vilken utsträckning varje lärare skall utföra de olika arbetsuppgifterna. I de administrativa uppgifterna ingår bl.a. att vara prefekt eller annan enhetschef. Tidigare utsågs prefekten genom val bland institutionens anställda lärare. Sedan högskolereformen 1993 är den institutionella organisationen och därmed också prefektrollen helt oreglerad. En prefekt utses i den ordning som varje högskola själv bestämmer. Avsikten med reformen var dock inte att förändra prefektens roll i organisationen jämfört med vad som tidigare gällt. Anställningsvillkoren för en universitetslektor regleras i kollektivavtal och olika individuella tilläggsavtal. Det uppdragstillägg om 5 000 kr per månad som G.E. erhållit utgör ett sådant individuellt tilläggsavtal till hennes anställningsavtal som lektor. Att man "utses" till prefekt innebär inte att en ny anställning påbörjas. Eftersom emellertid den anställde i rollen som prefekt företräder Högskolan både som myndighet och som arbetsgivare måste dessa befogenheter klart markeras. I Högskolans fall sker detta genom att prefekten i avtalet "utses" med hänvisning till det interna regelverket om ansvar, befogenheter och arbetsuppgifter. Det vitsordas att uppdraget som prefekt ofta innebär ett stort ansvar och innefattar myndighetsutövning. Den prefektsyssla som G.E. innehaft är dock inte alls ovanlig. I Sverige finns ett tusental prefekter som utför sina uppdrag enligt samma principer som gällt för G.E. G.E. erhöll inte tjänstledigt från sin tjänst som lektor i och med att hon utsågs till prefekt. För att rymma prefektuppgifterna fick hon formlöst dra ner på sina andra arbetsuppgifter, huvudsakligen undervisning. Att den handling vari prefektuppdraget beskrivs erhållit rubriken "Anställningsprofil" har endast sin grund i att personalavdelningen som författat dokumentet av misstag använt ordet "anställning". Alla texter i övrigt som rör prefektskapet använder sig av ordet "uppdrag".

Vidkommande G.E:s i andra och tredje hand framställda grunder har Högskolan anfört. En arbetsgivares åtgärder inom en anställning – som grundar sig på ett ömsesidigt avtal – utgör ett typexempel på vad som enligt rättsordningen inte utgör myndighetsutövning. En omplacering är en åtgärd där arbetstagaren flyttas till andra uppgifter än de han hade innan. När G.E. entledigades från prefektuppdraget återgick hon till desamma uppgifter som hon hade innan hon utsågs till prefekt. Någon omplacering har således över huvud taget inte förekommit. Högskolan har visserligen sagt upp avtalet. Högskolan har dock inte brutit mot avtalet. Detsamma stadgar ju en ömsesidig uppsägningstid om två månader. Högskolan har iakttagit denna uppsägningstid. Det framgår vidare av avtalet att uppdragstillägget om 5 000 kr utgår endast så länge uppdraget består.

DOMSKÄL

G.E. har på egen begäran hörts under sanningsförsäkran. Som skriftlig bevisning har åberopats "Avtal om uppdrag som prefekt" med därtill hörande bilagor nämligen "Utdrag ur protokoll från rektorsämbetet" samt den s.k. anställningsprofilen.

Tvisten i målet gäller – vad avser G.E:s i första hand framställda grund – om beslutet att entlediga henne har inneburit en så ingripande förändring i hennes arbets- och anställningsförhållanden att hon genom beslutet skilts från en/sin anställning. Denna fråga rymmer i sin tur frågan om prefektuppdraget skiljer sig så från de arbetsuppgifter G.E. innehade innan hon utsågs till prefekt att detta uppdrag i sig kan anses vara en från lektorsanställningen skild anställning. Högskolan har hävdade att arbetsuppgifterna som prefekt ligger inom ramen för G.E:s arbetskyldighet enligt hennes anställning som lektor. Högskolan har därför inte – vare sig genom att tilldela henne dessa arbetsuppgifter eller genom att ta dem ifrån henne – gjort annat än att utöva sin arbetsledningsrätt. Om tingsrätten skulle komma fram till att Högskolan genom åtgärden att entlediga G.E. skilt henne från en anställning gör Högskolan i målet inte gällande att det har funnits saklig grund för skiljandet.

Högskolan har gjort gällande att den reglering som gällde för lektors arbetskyldighet enligt den tidigare gällande högskoleförordningen (1977:263) alltså är den ordning som tillämpas vid landets universitet och högskolor och att, såvitt Högskolans talan får förstås, den tidigare i förordning reglerade arbetskyldigheten utgör någon form av sedvana eller hävd. Mot G.E:s bestridande har Högskolan inte förmått styrka att så är fallet.

I 19 kap. i den tidigare gällande högskoleförordningen (1977:263) stadgades i 1 § att det vid högskolor finns följande tjänster som lärare varefter uppräknades ett antal tjänster varibland högskolelektor utgjorde en sådan tjänst. I de följande paragraferna angavs att tjänster som lärare är avsedda för utbildning, forskning och administrativt arbete. I 4, 5 och 6 §§ redogjordes härnäst vad som närmare ingick i uttrycken utbildning, forskning och administrativt arbete. Det angavs härvid att i administrativt arbete främst ingick

- verksamhets- och personalplanering
- förberedelser för och deltagande i sammanträden med beslutande, beredande och rådgivande organ inom högskoleorganisationen samt verkställighetsuppgifter i anslutning till sådana organs arbete
- uppgifter som prefekt eller studierektor, annan arbetsledning och därmed sammanhängande uppgifter
- studievägledning samt
- kontakter med arbetslivet utanför högskolan.

Enligt 15 kap. 22 § i den tidigare gällande högskoleförordningen utövar prefekten den omedelbara ledningen av verksamheten vid institutionen.

Enligt bestämmelsen ålåg det prefekten särskilt att

- främja goda arbets-, och studieförhållanden och ett gott samarbete inom institutionen

- tillse att institutionsstyrelsens beslut verkställdes
- fullgöra de uppgifter som i övrigt åvilar prefekt enligt gällande föreskrifter eller högskolemyndighets beslut
- ansvara för den ekonomiska förvaltningen för institutionen
- vara arbetsledare för personalen vid institutionen, fördela göromålen på arbetstagarna och tillse att dessa fullgör sina skyldigheter.

Som nämnts har bestämmelserna upphävts i samband med den högskolereform som beslutades i början av 1990-talet. I den nu gällande högskoleförordningen (1993:100) beskrivs en lektors arbetsuppgifter på följande sätt. I 4 kap. 1 § stadgas inledningsvis att högskolorna får anställa lärare som bl.a. lektorer. Högskolelärares arbetsuppgifter regleras i 3 § där det stadgas att en högskola skall besluta om i vilken omfattning lärarna vid högskolan skall ha hand om utbildning, forskning eller konstnärligt utvecklingsarbete och administrativt arbete. Vid tillämpningen skall högskolan beakta vad som följer av 3 kap. 1, 2 och 5 §§ högskolelagen (1992:1434) andra befattningsbestämmelser samt avtal. Av bestämmelserna i högskolelagen framgår beträffande en lektors arbetsuppgifter att i dessa *får* ingå att ha hand om utbildning, forskning eller konstnärligt utvecklingsarbete samt administrativt arbete. Till en lärares uppgifter hör också att följa utvecklingen inom det egna området och den samhällsutveckling i övrigt som har betydelse för lärarnas arbete vid högskolan (1 §). Det framgår vidare (5 §) att en lektor, utom i de fall då lektorn anställts för arbete inom konstnärlig verksamhet, skall ha vetenskaplig kompetens eller annan yrkesskicklighet, om inte regeringen föreskriver något annat. En lektor skall enligt bestämmelsen också ha pedagogisk skicklighet. I en lektors arbetsuppgifter skall det vidare, utom på det konstnärliga området, normalt ingå både utbildning och forskning.

Skillnaden mellan de olika reglerna kan sammanfattningsvis sägas vara att enligt den förutvarande ordningen reglerades i högskoleförordningen mer i detalj vilken arbetskyldighet som innefattades i en lektorstjänst. De nya bestämmelserna innebär att samma arbetskyldighet som förut i och för sig *kan* inrymmas i en lektorstjänst. Det har emellertid överlämnats åt högskolorna att bestämma vilka moment som faktiskt skall ingå i varje lärartjänst. Vilka moment som skall ingå i det enskilda fallet beror på de föreskrifter som regeringen kan ha meddelat och därutöver på anställningsavtalet, prop. 1992/93:1 s. 85.

Rent allmänt gäller inom de områden som inte, likt högskoleområdet är föremål för reglering i författning att bedömningen av frågan om arbetsuppgifter omfattas av en arbetstagares arbetskyldighet eller inte skall göras på grundval av främst arbetstagarens enskilda anställningsavtal och eventuellt tillämpligt kollektivavtal. Denna princip har, vilket framgår av den ovan anställda jämförelsen mellan de förutvarande och de nuvarande reglerna i högskoleförordningen och lagen, med tiden kommit att bli allt mer gällande även inom den offentliga delen av arbetsmarknaden i takt med att tjänstebegreppet och preciserade befattningsbeskrivningar avskaffats, jfr AD 101/1995 och 63/1996.

Svaret på frågan huruvida uppgifterna som prefekt är uppgifter som innefattas i G.E:s arbetskyldighet som lektor får därför sökas främst i för henne gällande kollektivavtal och i hennes anställningsavtal som lektor. I målet har inte företetts något anställningsavtal. Inte heller har det tillämpliga kollektivavtalet åberopats. Tingsrättens prövning får därför ske med beaktande av de omständigheter som parterna har åberopat. En jämförelse mellan G.E:s arbets- och anställningsvillkor i tiden före respektive efter utnämningen till prefekt blir således avgörande för bedömningen av om prefektuppdraget innefattas i hennes arbetskyldighet.

Det kan därvid noteras att G.E. innan hon utsågs till prefekt oemotsagt huvudsakligen arbetade med undervisning av studenter inkluderande därtill direkt hörande administrativa uppgifter som betygssättning m.m. Som prefekt har G.E. varit chef för institutionen och således överordnad den övriga personalen. Som prefekt har hon haft de arbetsuppgifter och det ansvar, bl.a. personalansvar och budgetansvar som anges i "Anställningsprofil för prefekt", domsbilaga 3. Uppdraget som prefekt har också inneburit att G.E. erhållit en högre ekonomisk ersättning, nämligen med 5 000 kr per månad. Prefektuppgifterna har visserligen inte helt ersatt G.E:s tidigare uppgifter. Omfattningen av uppdraget i tid, 75 % av heltid, är dock sådan att uppdraget tveklöst måste sägas ha varit hennes huvudsakliga uppgift vid högskolan. Sammanfattningsvis anser tingsrätten att de förändringar i G.E:s arbetsuppgifter och arbetsvillkor – varvid särskilt den högre lönen beaktas – innebär att det tillkommit nya arbetsuppgifter och att hennes ansvar ökat i sådan omfattning att hon i realiteten fått en annan anställning än den hon tidigare haft. Av det sagda följer att Högskolan inte genom ett ensidigt arbetsledningsbeslut haft rätt att skilja G.E. från dessa arbetsuppgifter och arbetsvillkor. Högskolan har inte gjort gällande att det förelegat saklig grund att skilja G.E. från uppdraget. Genom att skilja G.E. från uppdraget som prefekt på sätt som skett har Högskolan således gjort sig skyldig till brott mot reglerna i LAS i enlighet med vad G.E. påstått.

Högskolan har därför att utge ekonomiskt skadestånd och allmänt skadestånd för brott mot LAS till G.E. Om det ekonomiska skadeståndet råder inte tvist. Högskolan har gjort gällande att det allmänna skadeståndet skall jämkas till noll kr eftersom beslutet att entlediga G.E. varit av så liten betydelse. Tingsrätten finner inte omständigheterna vara sådana att skäl för jämkning föreligger. Tingsrätten finner det skäligt att Högskolan förpliktas att betala allmänt skadestånd till G.E. med ett sammantaget belopp om 100 000 kr varav 20 000 kr utgör ersättning för brott mot formföreskrifterna i 8 och 30 §§ LAS och 15 000 kr ersättning för brott mot 9 § LAS. På tillerkända belopp skall utgå ränta. Om denna råder inte tvist.

I och med tingsrättens bedömning av den av G.E. i första hand åberopade grunden för käromålet saknas anledning för tingsrätten att pröva hennes i andra och tredje hand framställda grunder.

Vid denna utgång i huvudsaken skall Högskolan förpliktas att ersätta G.E. hennes rättegångskostnad. Om denna råder inte tvist.

DOMSLUT

1. Staten genom Södertörns högskola skall till G.E. betala dels etthundrafemtiosusen (150 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på ettvar av beloppen 5 000 kr med början den 25 juli 2004 och därefter den 25 i därpå följande tjugonio månader intill den 25 december 2006, allt till dess betalning sker dels etthundratusen (100 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 13 september 2004 till dess betalning sker.

2. Staten genom Södertörns högskola skall ersätta G.E. hennes rättegångskostnad med sjuttiosenniohundrasextiosju (70 967) kr avseende ombudsarvode. Av beloppet utgör 14 193 kr mervärdesskatt. På beloppet 70 967 kr skall ränta enligt 6 § räntelagen utgå från dagen för domen till dess betalning sker.

UPPDRAGSAVTAL
2003-12-18

Avtal om uppdrag som prefekt

Högskolelektor G.E. utses till prefekt för institutionen Ekonomi och samhälle fr o m 1 januari 2004 och tills vidare dock längst t o m. 31 december 2006 med en ömsesidig uppsägningstid om två månader.

I uppdraget som prefekt ingår ansvar, befogenheter och arbetsuppgifter enligt separat beslut RÄ 2003-10-02, bilaga. Uppdraget som prefekt ersätts med 5 000:- kronor per månad och omfattar 75 % av heltid.

Uppdragstagare

För högskolan

G.E.
(G.E.)

Rektor I.J.
(I.J.)

Domsbilaga 2
södertörns
högskola

2004-03-09

E-B.H.N.

Utdrag ur protokoll från rektorsämberet 2003-10-02**Ärenden****40:3**Anställningsprofil för prefekter samt
inrättande av institutionsstyrelser.

Dnr 568/12/2003

BeslutRektorsämberet beslutar
enligt bilaga.

Rätt utdraget intygar

E-B.H.N.
(E-B.H.N.)

2003-09-23

Anställningsprofil för prefekt vid Södertörns högskola

Arbetsuppgifter

Prefekten är chef liksom vetenskaplig och pedagogisk ledare för en institution, vilket innebär ansvar för all verksamhet på institutionen inklusive ansvar för personal, studenter, ekonomi, lokaler och arbetsmiljö.

Prefektskapet innebär bland annat

- att leda och fördela arbetet inom givna ekonomiska ramar
- att utveckla och leda personal
- att ha budgetansvar
- att säkerställa kvaliteten genom att institutionen bedriver ett utvärderings- och uppföljningsarbete
- att ansvara för studenternas arbetsmiljö, inflytande samt rättsäkerhet

Ställning i organisationen

Prefekten är direkt underställd rektor.

Kvalifikationer

Prefekten bör ha

- doktorsexamen i något av de ämnen som ingår i institutionen
- administrativ erfarenhet
- erfarenhet av arbete i ledande befattning med personal-ekonomiansvar

Omfattning

Prefektskapet omfattar tre år med möjlighet till förlängning i ytterligare tre år. Efter en uppdragstid motsvarande 6 år skall ytterligare förlängning i normalfallet ej ske. Uppdraget som prefekt skall kunna sägas upp från såväl prefekten som rektor.

Omfattningen i tid beslutas av rektor enskilt för respektive prefekt i samband med tillsättning.

Arvodet fastställs av RÄ årligen.

Naturvetenskapliga avdelningen

Som en följd av organisationsförändringen inom hum/sam skall även en översyn av den naturvetenskapliga verksamheten ske. I avvaktan på detta kommer dekanus att svara för de uppgifter som åligger prefekten. Det skall gälla till 2004-06-30, därefter skall ny organisation träda ikraft.

2003-09-30

Förändringar i samband med inrättande av ny organisation

Samtliga utbildnings- och forskningsnämnder

1. Personalorganisationerna får representation i nämnden med samma mandat som i högskolestyrelsen.
2. Till hum/sam- och lu-nämnden inrättas ett gemensamt nämndkansli som leds av en kanslichef. Kanslichefen är direkt underställd dekanus för hum/samnämnden men arbetar även på uppdrag av dekanus för lu-nämnden.
3. Nämnden ansvarar för finansiering av stödfunktioner för grundutbildning och forskning.
4. Som prefekt kan man inte vara ledamot av utbildnings- och forskningsnämnderna.

Institutionsstyrelse

Institutionen har en institutionsstyrelse. Prefekten är ordförande i institutionsstyrelsen. I styrelsen skall ingå samtliga ämnesansvariga, samtliga föreståndare för centrumbildningar samt andra med ansvar för område inom institutionen, en representant för T/A-personalen, minst två studentrepresentanter samt i tillämpliga delar en doktorand. Institutionsstyrelsen kan vid behov öka antalet ledamöter i styrelsen. Institutionsstyrelsen beslutar om eventuella ersättare för de som sitter i styrelsen.

Vad beträffar arbetstagarorganisationernas medverkan skall detta regleras i ett fortsatt arbete med att ta fram ett lokalt samverkansavtal.

Institutionsstyrelsen skall

- Besluta om verksamhetsplan och budget för institutionen
- utse ämnesansvariga efter hörande av ämneskollegiet

Prefekt

Rektor skall efter hörande utse prefekter. Hörandet innebär att institutionen genom institutionsstyrelsen lämnar förslag på prefekt till rektor. Man skall även beskriva hur processen gått till inom institutionen. Förslaget skall innehålla minst två namn, dels en kvinna, dels en man. Dessa skall vara rangordnade. Skälet till detta är att rektor har att beakta jämställdhetssituationen när prefekterna utses. Det innebär dock inte att kvotering kommer att ske, huvudkandidat är den som institutionsstyrelsen föreslår i första hand enligt rangordningen.

Prefekten har ansvar för all verksamhet på institutionen. Prefekten har arbetsgivaransvar för samtliga anställda på institutionen samt svarar för lönesättning vid rekrytering av institutionens personal samt yttrar sig vid lönerevision. Prefekten skriver under forskningsansökningar inom given delegation.

Prefekten genomför budgetdialoger med samtliga ämnen samt förbereder ett årligt budgetbeslut till institutionsstyrelsen som fattar det formella

budgetbeslutet. Prefekten fattar anställningsbeslut vid tillsättning av adjunkt, tidsbegränsade lärartjänster samt administrativ personal.

Prefekten stöds av ett institutionskansli.

Prefekten kan inom ramen för sin egen delegation delegera vidare inom institutionen.